

Корисна модель, що заявляється, відноситься до медицини, а саме - до психотерапії, і може бути використана для лікування, реабілітації, медико-психологічної допомоги людям, які мають проблеми психологічного характеру, страждають на пов'язані зі стресом, невротичні, психосоматичні та соматопсихічні порушення психічного здоров'я, втратили певні фізичні чи фізіологічні можливості організму.

Лікування та реабілітація пацієнтів з обмеженими можливостями внаслідок порушень процесу сприйняття, пов'язаних із вродженими вадами, травмами, важкими захворюваннями, змінами психологічного стану і порушеннями психічного здоров'я становить актуальну проблему сучасної медицини. Порушення сприйняття у вигляді гіпер- та гіпестезії впливають на формування «внутрішньої картини захворювання», що відбивається не лише на самопочутті пацієнта, але й на його соціальному функціонуванні [1; 2].

Однак поширені сьогодні лікувально-реабілітаційні підходи недостатньо враховують особливості процесу сприйняття пацієнта, психотерапевтичне втручання здійснюється без урахування індивідуальних психофізіологічних особливостей організму [1; 2].

Відомий спосіб нейролінгвістичного програмування (НЛП) [3], що базується на використанні нейрофізіологічного потенціалу організму і передбачає вербальний вплив на психофізіологічний стан людини. Однак даний спосіб не може використовуватись у разі неможливості вербального спілкування. Основним недоліком НЛП є те, що це є спосіб переважно маніпулятивного, а не психотерапевтичного впливу на свідомість людини.

Задача корисної моделі, що заявляється, полягає в психотерапевтичному лікуванні порушень психічного здоров'я, насамперед невротичних, пов'язаних зі стресом, психосоматичних і соматопсихічних захворювань, нормалізації психоемоційного стану, підвищенні фізіологічної та психічної адаптивності пацієнтів, особливо при наявності обмежених можливостей сприйняття, а також у сприянні розвитку творчого потенціалу та гармонізації особистості.

Поставлена задача досягається тим, що у відомому способі НЛП, що передбачає використання нейрофізіологічного потенціалу організму, згідно корисної моделі додатково здійснюють невербальний психотерапевтичний вплив на психологічний стан людини шляхом задіяння всіх каналів сприйняття інформації з урахуванням психофізіологічних особливостей, залучають всі аналізатори нервової системи та здійснюють вплив на ведучу репрезентативну систему, а у випадку втрати її функціональних можливостей компенсують їх за рахунок рецесивних репрезентативних систем.

Спосіб здійснюється наступним чином.

На першому етапі виявляють ведучу аналізаторну систему пацієнта (візуальну, аудіальну, кінестетичну). На другому етапі визначають наявність порушень процесу сприйняття, тобто, який саме з аналізаторів постраждав (у результаті недорозуміння, захворювання, травми, стресу) і наскільки. На третьому етапі відбувається поступове задіяння всіх репрезентативних систем, вироблення навичок отримання та аналізу інформації, що надходить через різні канали сприйняття. Четвертий етап - комплексний психотерапевтичний вплив шляхом задіяння всіх аналізаторів, всіх каналів сприйняття інформації з урахуванням індивідуальних психофізіологічних особливостей, а також рівномірного розподілу інформаційного навантаження в процесі сприйняття. Психотерапевтичний ефект досягається завдяки впливу під час індивідуальних і групових занять, тривалість яких визначається в залежності від вікових, фізичних та психологічних особливостей пацієнтів, факторів зовнішнього середовища, що дозволяє покращити психоемоційний стан, сформувати позитивні установки, підвищити стресостійкість. Спосіб синтетичної психотерапії спрямований на гармонізацію особистості, розвиток творчого потенціалу людини.

На відміну від односторонності методів НЛП, синтетична психотерапія відрізняється комплексністю підходу завдяки впливу на всі аналізатори нервової системи людини: в роботі задіяні зорові, слухові, смакові, нюхові, кінестетичні канали сприйняття.

Наступна суттєва відмінність від прототипу полягає в можливості використання синтетичної психотерапії для лікування пацієнтів різних вікових груп. Вона може бути задіяна як для дітей, так і для дорослих, оскільки не має негативних наслідків ні для фізичного ні для психічного здоров'я людини завдяки урахуванню індивідуальних психофізіологічних особливостей, раціональному втручанню, м'якості та поступовості досягнення психотерапевтичного ефекту.

Ефективність психотерапевтичного впливу способу синтетичної психотерапії забезпечується тим, що пацієнт сприймає інформацію більш звичним та зручним для нього способом: люди з ведучою візуальною репрезентативною системою - через зорові аналізатори, з аудіальною - через слухові, кінестетики - через дотик.

На відміну від прототипа, синтетична психотерапія має можливість компенсаторної дії, через заміну інформаційного каналу сприйняття інформації. Це дає змогу пацієнтам з вадами слуху, зору, з обмеженнями опорно-рухового апарату, втратою чутливості, гіперестезією, компенсувати подібні недоліки через використання інших аналізаторів. Завдяки використанню всіх каналів сприйняття інформації, цей метод можна використовувати для підвищення адаптаційних можливостей нервової системи і організму людини в цілому. В післяопераційний чи посттравматичний період, у разі обмеження сприйняття, гіпер- або гіперчутливості пацієнти швидше проходять період відновлення та адаптації завдяки використанню різноманітних інформаційних каналів сприйняття.

Інша суттєва відмінність і перевага синтетичної психотерапії полягає в тому, що вона дає змогу позитивного розвитку творчих здібностей людини, потенціальних можливостей особистості. В процесі психотерапії відбувається розвиток рецесивних аналізаторів, що сприяє рівноправному використанню і взаємодії всіх репрезентативних систем, через задіяння, приміром, таких формул, як „колір звуку“, „запах кольору“, „відчуття кольору на дотик“ тощо. Здійснення способу синтетичної психотерапії відбувається шляхом задіяння факторів зовнішнього середовища, що сприяє розширенню світосприйняття особистості, нормалізації процесів фізіологічної та психологічної адаптації, приведенню в рівновагу ентеро- та екстероцептивних типів сприйняття. Включення в роботу всіх типів аналізаторних систем, рівномірний розподіл інформаційного навантаження та обробки отриманої інформації сприяють узгодженості психічних процесів і, таким чином, гармонізації розвитку особистості.

Спосіб синтетичної психотерапії апробовувався в процесі надання психолого-психіатричної допомоги 200 дітям з обмеженими можливостями - з вадами фізичного та розумового розвитку, що є учнями спеціальної загальноосвітньої школи «Надія», на базі НДСЛ «Охматдит» у комплексному лікуванні 100 дітей з посттравматичними, гематологічними, онкологічними та іншими захворюваннями, при підготовці до наркозу, оперативних втручань, медичних маніпуляцій, а також при лікуванні 50 дорослих пацієнтів із порушеннями психічного та фізичного здоров'я в КМКПЛ №1 і КМКЛ №4. Отримані позитивні результати дозволяють рекомендувати спосіб синтетичної психотерапії для впровадження в роботу лікувально-реабілітаційних, медико-соціальних, спеціальних навчально-виховних закладів.

Список використаної літератури:

1. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология: Учеб. пособие// В.Д.Менделевич.- 5-е изд. - М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 432с.
2. Сидоров П.И. Психосоматическая медицина: Руков. для врачей// П.И. Сидоров, А.Г. Соловьев, И.А. Новикова; Под ред. акад. РАМН П.И. Сидорова. -М.: МЕДпресс-информ, 2006. - 568с.
3. О'Коннор Дж., Сеймон Дж. Введение в НЛП. Как понимать людей и как оказывать влияние на людей. - Челябинск: Б.-ка А. Миллера, 1998.